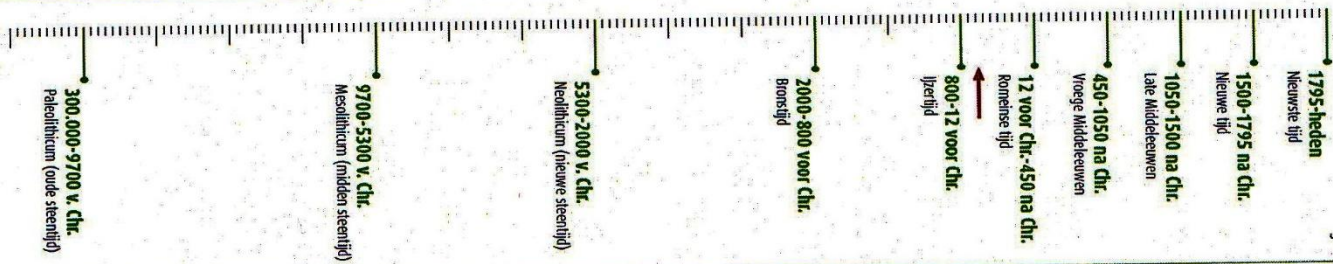

Graven in het groen

Romeinen in Amerongen

Nr. 20

Op de grens van een wereldrijk

Aan het begin van onze jaartelling marcheerde het Romeinse leger dit gebied binnen. Zij legde de grens van hun wereldrijk langs de Rijn. De rivier was een belangrijke transportroute die de Romeinen graag in handen wilden houden. In deze grenszone, ook wel de *Limes* genoemd, verrezen forten en wachttorens. En er waren indrukwekkend infrastructurele werken zoals de limesweg, en staaltjes van vernuftig watermanagement, zoals kades, steigers en oeverversterkingen. Ook in Amerongen hebben de kundige Romeinse ingenieurs hun sporen achtergelaten!

Een houten constructie op grote diepte

In de Amerongse Bovenpolder ligt de Put van Schoonhoven, een diepe waterplas waar vanaf 1969 zand is gewonnen. Hier is bij werkzaamheden op een diepte van circa 6 meter een "houtbaan" aangetroffen. Deze was ongeveer 30 meter lang en 8 meter breed en bestond uit loodrecht op elkaar staande houten palen. De houten constructie lag in een dichtgeslibde rivierbedding van een ~~kanal~~ van de Rijn, die in de Middeleeuwen waarschijnlijk als hoofdbedding fungeerde.

Wat de houtconstructie precies was, blijft onzeker, want bij een duikpoging in maart 1972 werd deze niet bereikt. Rondom de houten constructie zijn veel Romeinse vondsten gedaan zoals aardewerkfragmenten en Romeinse dakpannen. Archeologen menen dat de bouwers van deze constructie hoorden bij het Romeinse leger. Mogelijk was het een kadeversterking of aanlegsteiger, die op een gegeven moment in de rivier terecht is gekomen. De aanwezigheid verschillende Romeinse vondsten wijst erop dat hier mogelijk nog meer aan de hand is. Misschien heeft hier wel een wachttoren gestaan?

Romeinse militairen

De vondsten uit de Romeinse tijd in de Amerongse Bovenpolder zijn de stille getuigen van de aanwezigheid van het Romeinse leger in dit gebied. Onder de vondsten zijn militaire zaken zoals verschillende (delen van) helmen en gestempelde dakpannen, maar ook gereedschap.

Een ijzeren bijl uit de Romeinse tijd gevonden in de Rijn bij Amerongen. Zou deze bijl misschien gebruikt zijn bij de bouw van kades en steigers?

Foto: Rijksmuseum van Oudheden, Leiden

Een bronzen Romeinse ruitershelm uit de tweede eeuw na Chr. gevonden nabij de Rijn bij Amerongen.

Foto: Rijksmuseum van Oudheden, Leiden

Archeologie

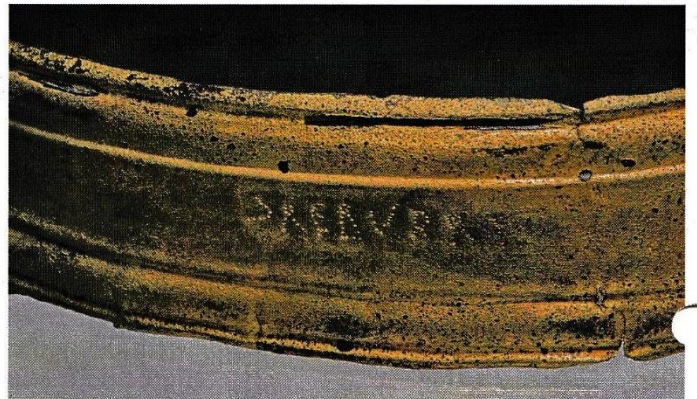
GEMEENTE
UTRECHTSE HEUVELRUG

Centurio Reburus en het Neder-Germaanse leger

Met de komst van de Romeinen wordt ook het schrift geïntroduceerd in dit gebied. Dat herkennen we terug op sommige vondsten uit de Put van Schoonhoven.

Op de bronzen bekleding van een ijzeren helm werd een inscriptie ontdekt: >REBURRI. Vrij vertaald betekent dit dat deze helm eigendom was van een soldaat uit het legeronderdeel van *centurio* (=officier) Reburus. Een centurio gaf leiding aan een legeronderdeel van 100 manschappen. Eén van deze soldaten heeft hier zijn helm achtergelaten.

Op een Romeinse dakpan is een stempel aangebracht. Deze stempel gaf aan in welk pottenbakkerswerkplaats de dakpan is gemaakt. De stempel leest EXGERINF, wat staat voor *Excercitus Germaniae Inferioris*. Dit is Latijn voor het leger van Neder-Germanië, oftewel de Romeinse strijdkrachten die langs de Rijn tussen Bonn en Katwijk waren gelegerd. Deze dakpannen werden speciaal voor en door het Romeinse leger in de provincie *Germania Inferior* gemaakt. De pannen waren bedoeld als dakbedekking, maar archeologen vinden ze soms ook met andere toepassingen, bijvoorbeeld als haardbekleding of wegplaveisel.

Bekleding van een Romeinse ijzeren helm met inscriptie >REBURRI gevonden in de Put van Schoonhoven (ook wel 't Spijk genoemd) bij Amerongen. Foto: Archeologisch depot provincie Utrecht

Zien en beleven

De Amerongse Bovenpolder is een prachtig natuurgebied met moerasvegetatie en rivierkwelgeulen.

Op de parkeerplaats bij Sportcomplex De Burgwal (TOP Amerongen) in Amerongen start een gemarkeerde wandelroute die langs een uitkijkplatform over de Amerongse Bovenpolder voert. Vanaf dit platform heeft u prachtig uitzicht over de uiterwaarden waar het Romeinse leger in de eerste eeuwen van onze jaartelling actief was.

Amerongse Bovenpolder bij hoog water. Was dit ook het uitzicht van de Romeinse soldaten 2000 jaar geleden? Foto: Cees Keur

Archeologie

COLOFON

Dit is een uitgave van de gemeente Utrechtse Heuvelrug
Tekst: Annemarie Luksen-Ijtsma

Voor meer informatie: www.heuvelrug.nl
of email: archeologie@heuvelrug.nl

Kijk ook eens op www.heuvelrugopdekaart.nl

GEMEENTE
UTRECHTSE HEUVELRUG